

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

Z: Vazební věznice Praha-Ruzyně
Do: hraniční přechod Letiště Václava Havla Praha
Druh sledování: trest vyhoštění
Vyhošťovaná osoba: A., nar. xx.xx.xxxx, stát. přísl. Makedonie
Datum realizace: 13. února 2017
Datum vydání zprávy: 26. dubna 2017
Sledování provedly: Mgr. Veronika Sedláková, Mgr. Anna Láníčková
Spisová značka: 8/2017/NZ/VS

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
A. Právní rámec sledování vyhoštění	3
B. Zpráva ze sledování vyhoštění	4
C. Navržená opatření k nápravě	5
D. Informace o vyhošťovaných osobách	5
E. Průběh sledování vyhoštění	5
Shrnutí	7
Příprava a průběh realizace vyhoštění	8
1. Systematická příprava cizince na realizaci trestu vyhoštění	8
2. Způsobilost cizince k výkonu trestu vyhoštění	10
Přehled opatření k nápravě	13

Úvodní informace

A. Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování „zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návratové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a provázených cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem.⁴ Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁵

Pověření zaměstnanci Kanceláře⁶ jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob a nahlížet

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návratová směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 V souladu s § 178d odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

6 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁷

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁸), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie⁹, Návratová směrnice apod.).

Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.¹⁰ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.¹¹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹² standardů formulovaných Radou Evropy¹³ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹⁴

B. Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyzní je o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li

7 V souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

8 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

9 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

10 Podle § 152 zákona o pobytu cizinců, § 163 odst. 1 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

11 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

12 European Court of Human Rights. Fact sheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

13 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

14 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyzumí nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹⁵

C. Navržená opatření k nápravě

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuje ochránce také termín realizace, přičemž očekává, že subjekt, proti kterému opatření směřuje, jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín:

- **Opatření s lhůtou k plnění** je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžádá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- **Opatření s průběžným plněním** formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

D. Informace o vyhošťovaných osobách

Vyhošťovanou osobou byl pan A., nar. xx.xx.xxxx, státní příslušnost Makedonie. Cizinci byl rozsudkem Okresního soudu v O. ze dne 19. září 1994 uložen trest vyhoštění na dobu neurčitou.¹⁶ Z důvodů maření výkonu rozhodnutí a nevycestování ve stanovenou dobu byl dne 14. prosince 2016 cizinec umístěn do Vazební věznice Litoměřice.¹⁷ Konec trestu odnětí svobody byl stanoven na 13. února 2017.

Vyhošťovaný cizinec byl dne 7. února 2017 přemístěn z Vazební věznice Litoměřice do Vazební věznice Praha-Ruzyně, odkud byl dne 13. února 2017 převezen eskortujícími policisty na hraniční přechod Letiště Václava Havla Praha a vyhoštěn.

E. Průběh sledování vyhoštění

O realizaci trestu vyhoštění informovala policie písemně zaměstnance Kanceláře prostřednictvím oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 6. února 2017.¹⁸ Realizaci trestu vyhoštění provedli policisté Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, Oddělení doprovodu letadel (dále jen „Oddělení doprovodu letadel“).

15 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

16 Rozsudek Okresního soudu v O. ze dne 19. září 1994, sp. zn. 1T 249/94.

17 Rozsudek Okresního soudu v P. ze dne 14. prosince 2016, sp. zn. 1T 201/2016.

18 Oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 6. února 2017, č. j. CPR-2155-7/ČJ-2017-930310-V226.

Sledování vyhoštění provedly pověřené zaměstnankyně Kanceláře Mgr. Veronika Sedláková a Mgr. Anna Láníčková dne 13. února 2017 bez předchozího ohlášení. Zaměstnankyně předaly pověření řediteli Vazební věznice Praha-Ruzyně a veliteli eskorty.

Během sledování trestu vyhoštění poskytli zaměstnanci Vazební věznice Praha-Ruzyně i eskortující policisté veškerou potřebnou součinnost, za což děkuji.

Pověřené zaměstnankyně Kanceláře provedly sledování veškerých procesů souvisejících s propuštěním vyhošťované osoby z Vazební věznice Praha-Ruzyně po eskortu cizince na hraniční přechod Letiště Václava Havla Praha a nastoupení cizince do letadla.

Shrnutí

V rámci sledování trestu vyhoštění jsem se zabývala zejména tím, zda je cizinec připraven na výkon vyhoštění a zda měl dostatečné povědomí o úkonech spojených s realizací trestu vyhoštění. Také jsem se věnovala průběhu samotné realizace vyhoštění a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovaným cizincem.

Oceňuji profesionální přístup eskortujících policistů k vyhošťovanému cizinci a projevenou spolupráci během celé realizace trestu vyhoštění. Také hodnotím velmi pozitivně součinnost ze strany zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně. Zpráva ze sledování trestu vyhoštění přináší však také zjištění, která poukazují na vyskytující se nedostatky v průběhu realizace nuceného návratu vyhošťovaného cizince.

Příprava cizince na realizaci trestu vyhoštění nenaplnuje standardy dobrého zacházení podle mezinárodních standardů a národních předpisů. Považuji za vhodné, aby příprava cizince na vycestování směřovala ke komplexnímu poskytnutí veškerých potřebných informací, včetně kontaktování rodiny, a to jak v zemi, ze které je cizinec vyhošťován, tak v cílové destinaci.

Výsledky ze zdravotní prohlídky vyhošťovaného cizince by měly být aktuální. Zdravotní prohlídka by měla být provedena bezprostředně před plánovanou realizací trestu vyhoštění a způsobilost cizince k vyhoštění uvedena na předávacím dokumentu.

Vyzývám proto Vězeňskou službu České republiky, aby co nejdříve splnila mnou navržená opatření, a jednala tak v průběhu realizace nuceného návratu v souladu s mezinárodně přijatými standardy a českými předpisy.

Příprava a průběh realizace vyhoštění

1. Systematická příprava cizince na realizaci trestu vyhoštění

Příprava cizince na realizaci trestu vyhoštění je klíčovým aspektem průběhu nuceného návratu. Poskytuje cizinci možnost informovat o svém vycestování rodinné příslušníky a přátele, a to jak v zemi, ze které je vyhošťován, tak v cílové destinaci. Právě komplexní a průběžná příprava umožní usnadnit návrat cizince do země původu a jeho následnou reintegraci v zemi původu.

1.1 Příprava cizince na návrat do země původu

Příprava cizince na realizaci trestu vyhoštění počíná již během výkonu trestu odnětí svobody prostřednictvím programu zacházení.¹⁹ Řádná příprava cizince spočívá ve zjištění postoje odsouzeného cizince k trestu vyhoštění a poskytnutí veškerých relevantních informací ohledně výkonu nuceného návratu, zejména dobu setrvání ve vyhošťovací vazbě a přemístění cizince do vazební věznice, ze které bude následně navrácen do země původu.²⁰

Podstatnou součástí přípravy na nucený návrat je poskytnout vyhošťovanému cizinci možnost kontaktovat rodinu nebo jiné osoby cizincem určené, a to jak v zemi, ze které je cizinec vyhošťován, tak v cílové destinaci.²¹ Také by měly být cizinci poskytnuty informace ohledně možnosti pomoci a podpory v zemi, do které bude vyhoštěn,²² včetně kontaktů na vládní nebo nevládní organizace zajišťující reintegraci navrácené osoby.

Cizinci vykonávajícímu trest odnětí svobody by měla být poskytnuta pomoc, aby zůstal v kontaktu se svou rodinou a přáteli, zejména tím, že mu bude poskytnuta možnost uskutečnit telefonní hovor, případně poslat dopis do zahraničí.²³ V rámci přípravy

19 Podle § 98 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

20 Podle § 13 odst. 1 metodického listu 1/2013 ředitele odboru výkonu vazby a trestu, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými, kteří nejsou státními občany České republiky ve výkonu odnětí svobody ze dne 4. ledna 2013. In: ASPI verze 2017 [právní informační systém]. © 2000 – 2017 Wolter Kluwer ČR, a. s. [cit. 2017-03-07]

21 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return. [online] Bod 15.2. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

22 Her Majesty's Inspectorate of Prisons. Expectations – Criteria for assessing the conditions for and treatment of immigration detainees [online]. London © Her Majesty's Inspectorate of Prisons, 2012, Section 4: preparation for removal and release, 5. Detainees are helped to prepare for their release, transfer and removal. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.justiceinspectores.gov.uk/prisons/wp-content/uploads/sites/4/2014/02/immigration-expectations.pdf>.

23 Her Majesty's Inspectorate of Prisons. Expectations – Criteria for assessing the treatment of prisoners and conditions in prisons [online]. London © Her Majesty's Inspectorate of Prisons, 2012, Version 4. Section 2: respect, 18. Prisoners of all nationalities are treated equitably and according to their individual needs. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.justiceinspectores.gov.uk/prisons/wp-content/uploads/sites/4/2014/02/adult-expectations-2012.pdf>.

na propuštění a realizaci trestu vyhoštění by mělo být cizinci umožněno zatelefonovat na náklady věznice rodině, přátelům nebo právnímu zástupci.²⁴

Vyhošťovaný cizinec byl dne 6. února 2017 vyrozuměn o datu a čase realizace trestu vyhoštění zaměstnanci Vězeňské služby ČR Vazební věznice Litoměřice. Poskytnuté informace však nezahrnovaly detaily vztahující se k místu vyhoštění, tedy do jakého města v Makedonii bude cizinec předán. Tyto skutečnosti vyvolaly u cizince stres a zvýšené napětí z plánovaného vycestování.²⁵

Cizinec v rozhovoru s pověřenými zaměstnankyněmi Kanceláře uvedl, že v České republice má s občankou České republiky desetiměsíční dceru. S oběma byl v pravidelném kontaktu během výkonu trestu odnětí svobody ve Vazební věznici v Litoměřicích. O svém přesunu do Vazební věznice Praha-Ruzyně nevěděl, a nemohl tak o této skutečnosti informovat ani svou přítelkyni. Po příchodu do Vazební věznice Praha-Ruzyně opakovaně žádal o možnost zatelefonovat své přítelkyni a informovat ji o svém vycestování. V rozhovoru dále uvedl, že má v Makedonii ještě matku, kterou chtěl také telefonicky kontaktovat, ale vězeňská služba mu to neumožnila.

Na dotazy, z jakého důvodu nemohl cizinec alespoň v krátkosti informovat rodinu v České republice a Makedonii o svém odjezdu a příjezdu, a připravit tak sebe i svou rodinu na své vycestování, uvedli zaměstnanci věznice následující. Ve vazební věznici je dle vnitřního řádu možné využívat telefon, ale pouze prostřednictvím telefonních karet, které musí osoba ve výkonu trestu zakoupit za vlastní finanční prostředky. Během výkonu trestu odnětí svobody není možné používat vlastní komunikační prostředky.²⁶ Pokud je osoba přemístěna z jedné věznice do druhé, jsou její finanční prostředky převedeny na účet této druhé věznice. Dle slov zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně však tento převod trvá několik dnů. Proto pokud je cizinec přemístěn do vazební věznice za účelem trestu vyhoštění a je v této věznici umístěn pouze krátkou dobu, nejsou zaměstnanci věznice schopni zabezpečit přístup vyhošťovaného cizince k jeho finančním prostředkům, a umožnit mu tak kontaktovat svou rodinu.

Ze spisové dokumentace je zřejmé, že dne 8. února 2017 byla z Vazební věznice Litoměřice zaslána částka 212 Kč s dodatkem, že tato suma má být cizinci vyplacena při jeho předání.²⁷ Částka přibližně 200 Kč byla cizinci předána při opuštění Vazební věznice Praha-Ruzyně. Je tedy zřejmé, že vyhošťovaný cizinec mohl mít k dispozici dostatek finančních prostředků

24 Her Majesty's Inspectorate of Prisons. Expectations – Criteria for assessing the conditions for and treatment of immigration detainees [online]. London © Her Majesty's Inspectorate of Prisons, 2012, Section 4: preparation for removal and release, 5. Detainees are helped to prepare for their release, transfer and removal. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.justiceinspectores.gov.uk/prisons/wp-content/uploads/sites/4/2014/02/immigration-expectations.pdf>.

25 Zjištěno pověřenými zaměstnankyněmi Kanceláře na základě rozhovoru s vyhošťovaným cizincem.

26 Podle spisové dokumentace pořízené během výkonu sledování trestu vyhoštění měl cizinec vlastní mobilní telefon se SIM kartou, který byl uložen v úschově po příchodu do věznice.

27 Viz finanční zpráva vydaná mzdovou účetní Vazební věznice Litoměřice ze dne 6. února 2017, č. j. 8853891401/2017/EKON-704. Ve zprávě je uvedena informace, že částka byla zaslána do Vazební věznice Praha-Pankrác. Domnívám se, že jde v tomto případě pouze o překlep, jelikož se ve veškeré spisové dokumentaci píše, že vyhošťovaný cizinec bude předán do Vazební věznice Praha-Ruzyně.

pro uskutečnění telefonického hovoru v době odchodu z Vazební věznice Praha-Ruzyně. Skutečnost, že vězeňská služba nezabezpečila dostatečně rychlý převod finančních prostředků, měla za následek, že vyhošťovaný cizinec nemohl uskutečnit telefonický hovor své rodině prostřednictvím dostupné telefonní karty. Sám cizinec nemohl tuto situaci nikterak ovlivnit. Pokud nastane taková situace, vězeňská služba by měla umožnit cizinci telefonicky kontaktovat rodinu na náklady této věznice, v konkrétním případě na náklady Vazební věznice Praha-Ruzyně.

Cizinec nemohl kontaktovat rodinu ani v České republice, ani v Makedonii. Ocitl se tak v neřešitelné situaci, kdy se sice dozvěděl o datu svého vyhoštění, ale až v době, kdy už nemohl nikoho kontaktovat. Přestože cizinec opakovaně žádal o možnost zavolat své přítelkyni a nezletilé dceři, případně své matce, nebylo této žádosti vyhověno.

Cizinec byl vyhoštěn z území bez možnosti kontaktovat svou rodinu, bez obdržení informací ohledně možné podpory a pomoci v cílové destinaci a bez možnosti uskutečnit alespoň jeden nezaplatněný telefonát. Příprava cizince na výkon nuceného návratu tak nebyla dostatečná a měla za následek zvýšené napětí a nejistotu u vyhošťovaného cizince z příchodu do cílové země.

Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

- 1) Systematicky a důkladně připravovat cizince na návrat do země původu. Součástí přípravy na realizaci trestu vyhoštění je také informování cizince o možné podpoře a pomoci v cílové destinaci. (průběžně)**

Opatření k nápravě určená Vězeňské službě České republiky a Ředitelství služby cizinecké policie:

- 2) Bezprostředně před realizací trestu vyhoštění umožnit vyhošťovanému cizinci telefonický kontakt s rodinou. Pokud vyhošťovaný cizinec nedisponuje dostatečnými finančními prostředky, umožnit mu telefonický hovor na náklady věznice. (průběžně)**

2. Způsobilost cizince k výkonu trestu vyhoštění

Vyhošťovaný cizinec, který je nucen vycestovat z území České republiky, musí být za účelem výkonu soudního anebo správního vyhoštění zdravotně způsobilý. V závislosti na způsobu provedení eskorty (letecky nebo pozemně) jsou zkoumány různé aspekty zdravotního stavu cizince.

2.1 Posuzování zdravotní způsobilosti cizince k vyhoštění leteckou dopravou

Náležitě a důkladně posouzení zdravotní způsobilosti vyhošťovaného cizince je jedním z mezinárodně uznávaných standardů.²⁸ Hodnocení zdravotní způsobilosti by se mělo

28 European Committee for Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT): 13th General Report on the CPT's activities [online]. Strasbourg © Council of Europe. 10 September 2013. Bod 39 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680696a7f>.

uskutečnit za každých okolností, a to i v případě, že je zdravotnickému personálu dopředu znám zdravotní stav vyhošťovaného cizince.²⁹ Jelikož cestování leteckou dopravou může být spojeno s různými riziky, je povinností ošetřujícího lékaře provést důkladnou zdravotní prohlídku a vyloučit veškerá možná nebezpečí hrozící vyhošťované osobě.

Zdravotní stav vyhošťovaného cizince by měl být posuzován v souladu s kritérii mezinárodních organizací zabývajících se leteckou medicínou.³⁰ Hodnotit by se měl jak fyzický, tak psychický stav vyhošťovaného cizince. Aby byla zdravotní prohlídka efektivní a její výsledky aktuální, měla by být provedena v přiměřené době před realizací nuceného návratu.³¹ Přiměřená doba před odletem bude záviset vždy na individuálních okolnostech vztahujících se k vyhošťované osobě. Obecně by neměla být tato doba delší než 24 hodin před odletem, a to právě z důvodu aktuálního zdravotního stavu cizince.

Ošetřující lékař po provedení zdravotní prohlídky vystaví dokument prokazující způsobilost cizince k vyhoštění. Pro účely letecké dopravy by měl výměnný lístek nebo dokument prokazující zdravotní způsobilost obsahovat nejen posouzení schopnosti cizince být vyhoštěn, ale také posouzení toho, zda je schopen letecké přepravy.³²

Podle spisové dokumentace podepsal pan A. dne 6. února 2017 stanovisko odsouzeného k vyhoštění, kde uvedl, že z důvodu svých zdravotních potíží nemůže letět. Poté byl ošetřen lékařkou, která ve zdravotnické dokumentaci uvedla, že podle „dostupné zdravotnické dokumentace není důvod, proč by výše jmenovaný odsouzený nemohl být převezen (vyhoštěn)“. Lékařka dále uvedla, že pokud cizinec trpí fobií, což neuvedl, může mu být podána uklidňující injekce. Zdravotní potíže uvedené cizincem nebyly dále v dokumentaci specifikovány. Dne 10. února 2017 byla provedena zdravotní prohlídka ve Vazební věznici Praha-Ruzyně s výsledkem, že cizinec je způsobilý k vyhoštění. Tato skutečnost byla uvedena pouze v zdravotnické dokumentaci a žádný oficiální doklad o způsobilosti cizince být vyhoštěn nebyl vydán. Ze zdravotnické dokumentace také nevyplývá, zda může být cizinec vyhoštěn leteckou cestou. K cizincem uvedeným zdravotním potížím, pro které se domníval, že není schopen letecké přepravy, se ošetřující lékařka ve Vazební věznici Praha-Ruzyně také nevyjádřila.

Během provedeného sledování vyhoštění byly pověřené zaměstnankyně Kanceláře svědky situace, kdy se policisté z Oddělení doprovodu letadel opakovaně dotázali vězeňské služby,

29 Council of Europe: Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005. Bod 16 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

30 Aerospace Medical Association. Medical Guidelines for Airline Travel. 2nd Edition [online]. Alexandria, Virginia © ASMA. 2003. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://www.asma.org/asma/media/asma/travel-publications/medguid.pdf> nebo The International Air Transport Association. Medical manual [dokument pdf]. Montreal – Geneva © IATA. 2017 [cit. 2017-04-10]. ISBN 978-92-9229-455-8. Dostupné z: <https://www.iata.org/publications/Documents/medical-manual.pdf>.

31 FRONTEX. Code of Conduct for joint return operations coordinated by FRONTEX [online]. Warsaw © FRONTEX, 2013 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/General/Code_of_Conduct_for_Joint_Return_Operations.pdf.

32 Dokument je také označován jako „fit-to-fly“ viz Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005. Komentář k bodu 16 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

zda je cizinec zdravý, zda má nějaké zdravotní potíže a zda může letět. Vězeňská služba však opakovaně uvedla, že neví a nedisponuje těmito informacemi. Policisté poté směřovali stejný dotaz na vyhošťovaného cizince, který uvedl, že letět může. Do protokolu o vyhoštění cizince eskortující policisté z Oddělení doprovodu letadel uvedli, že je cizinec schopen eskorty.³³

Lékař provádějící zdravotní prohlídku cizince, který má být vyhoštěn, by měl vzít v potaz způsob výkonu nuceného návratu a cizincem tvrzené skutečnosti vztahující se k jeho zdravotnímu stavu. V konkrétním případě byla zdravotní prohlídka provedena tři dny před plánovaným propuštěním a vyhoštěním cizince. Domnívám se, že pokud sám cizinec uvedl týden před realizací trestu vyhoštění, že nemůže letět z důvodu zdravotních potíží, měla by být této skutečnosti věnována zvýšená pozornost. Prohlídka lékařem měla být proto naplánována na den odjezdu, a pokud to není z praktického hlediska možné, považují za vhodné, aby byla prohlídka vykonána nejdříve 24 hodin před plánovaným výkonem nuceného návratu.

O závěrech prohlídky a skutečnosti, zda je nebo není cizinec schopen vyhoštění, by měl lékař vystavit dokument obsahující základní informace o vyhošťovaném cizinci, zejména, zda je vyhošťovaný cizinec schopen letecké přepravy, datum zdravotní prohlídky a jméno a podpis lékaře, který dokument vystavil. Tento dokument by měl být předán policistům Oddělení doprovodu letadel, kteří tak budou mít jistotu o tom, že cizinci nehrozí žádné riziko spojené s vyhoštěním leteckou cestou.

Opatření k nápravě určená zdravotnímu středisku Vazební věznice Praha-Ruzyně a Vězeňské službě České republiky:

- 3) Provést zdravotní prohlídku vyhošťovaného cizince bezprostředně před realizací trestu vyhoštění. Pokud to není možné, provést zdravotní prohlídku cizince nejdříve ve lhůtě 24 hodin před výkonem vyhoštění. (průběžně)**
- 4) Vystavit dokument prokazující způsobilost cizince k vyhoštění ošetřujícím lékařem. Dokument musí obsahovat informace o způsobilosti cizince vycestovat z území se zohledněním konkrétního způsobu dopravy, datum zdravotní prohlídky a jméno a podpis lékaře, který dokument vystavil. (průběžně)**

33 Protokol Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, Oddělení doprovodu letadel o vyhoštění cizince ze dne 13. února 2017, č. j. CPR-4791- /ČJ-2017-930020-VYH-R.

Přehled opatření k nápravě

Průběžně

- Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

Systematicky a důkladně připravovat cizince na návrat do země původu. Součástí přípravy na realizaci trestu vyhoštění je také informování cizince o možné podpoře a pomoci v cílové destinaci.
- Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky a Ředitelství služby cizinecké policie:

Bezprostředně před realizací trestu vyhoštění umožnit vyhošťovanému cizinci telefonický kontakt s rodinou. Pokud vyhošťovaný cizinec nedisponuje dostatečnými finančními prostředky, umožnit mu telefonický hovor na náklady věznice.
- Opatření k nápravě určená zdravotnímu středisku Vazební věznice Praha-Ruzyně a Vězeňské službě České republiky:

Provést zdravotní prohlídku vyhošťovaného cizince bezprostředně před realizací trestu vyhoštění. Pokud to není možné, provést zdravotní prohlídku cizince nejdříve ve lhůtě 24 hodin před výkonem vyhoštění.

Vystavit dokument prokazující způsobilost cizince k vyhoštění ošetřujícím lékařem. Dokument musí obsahovat informace o způsobilosti cizince vycestovat z území se zohledněním konkrétního způsobu dopravy, datum zdravotní prohlídky a jméno a podpis lékaře, který dokument vystavil.